

SOKOLIARSKÉ jubileum

»»» MÁRIA INŠTITORISOVÁ

História novodobého sokoliarstva sa v našich končinách začala písať pred polstoročím.

Klub sokoliarov pri ÚV Československého mysliveckého svazu založili na zámku v Opočne pod Orlickými horami 11. novembra 1967. Kontúry záujmovej organizácie sa však črtali oveľa skôr, keď mladých nadšencov prastarého spôsobu lovu pomocou pernatých dravcov bolo viac než dosť.

NESTORI

O propagáciu československého sokoliarstva sa po druhej svetovej vojne výrazne zaslúžil MUDr. Jiří Brdička. „Všetci sme za ním cestovali a učili sa od neho, hoci on sám o sebe tvrdil, že nie je sokoliar, ale len chovateľ pernatých dravcov,“ spomína Václav Svoboda, dlhoročný predseda Klubu sokoliarov pri Českomoravskej mysliveckej jednote

ČMMJ. Za hlavnú osobnosť tých čias považuje Svatopluka Doubravu, okolo ktorého sa združila mládež z Královohradeckého kraja – centra sokoliarstva. Pri budovaní administratívnej stránky klubu pomáhal Ing. Jiří Svoboda, Dr. Roman Herold a ďalší. „V roku 1966 sa u nás po prvý raz objavil popredný slovenský sokoliar Ivan Maroš, s ktorým som strávil mnoho času,“ pokračuje V. Svoboda. Dodáva, že často spolu cestovali do zahraničia a aj neskôr, po rozdelení klubu na český a slovenský, sokoliarov úspešne reprezentovali doma i v zahraničí. Sokoliarstvo malo pritom od začiatku veľký ohlas. Vznikali sokoliarske strediská, ktoré slúžili ako premostenie medzi vedením klubu a radovými sokoliarmi. V súčasnosti evidujú v Českej republike 22 stredísk a vyše 500 členov. Slovenský klub sokoliarov pri SPK (SKS pri SPK)

zastrešuje 23 stredísk a má 270 riadnych, 7 mimoriadnych a 18 čestných členov, ako aj 76 kandidátov.

PRVENSTVÁ

Vôbec prvý sokoliarsky krúžok v bývalom Československu vznikol v roku 1962 na Strednej lesníckej a drevárskej škole (vtedy SLTŠ) v Liptovskom Hrádku! V tom období tam študoval aj spomenutý Ivan Maroš, ktorý vlani oslávil sedemdesiatku a stále aktívne sokoliarčí s berkutom, čo je ázijská forma orla skalného. V roku 1964 pribudol sokoliarsky krúžok v bratislavskej ZOO. V roku 1967 bolo sokoliarstvo v ČSSR upravené vyhláškou č. 4 Zb. Ministerstva poľnohospodárstva o ochrane a o dobe, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri.

V priestoroch Vysoké školy lesníckej a drevárskej (dnešná TU) vo Zvolene sa

Ivan Maroš so sokolom poľovníckym.

17. apríla 1971 konala ustanovujúca schôdza Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ, a to za účasti 41 slovenských sokoliarov, zástupcov SPZ a štátnej ochrany prírody. Do výboru boli zvolení Ivan Maroš (predseda), Marián Poliak (tajomník), Tomáš Krivjanský (ekonóm), Ing. Vladimír Vítaz (poradca chovu), Peter Šomek (osvetový referent) a Anton Grec (člen). Na schôdzi nechýbal ani doc. Pavel Hell, CSc., Ing. Jozef Sládek, Ing. Aladár Randík a Ing. Jozef Voskár. V roku 1999 sa slovenský klub stal riadnym členom Medzinárodnej asociácie pre sokoliarstvo a ochranu dravých vtákov (IAF).

VÝUČBA

Priekopníkom vo výučbe sokoliarstva sa stala Stredná odborná škola lesnícka (SOLŠ) v Banskej Štiavnici, kde vyučujú voliteľný predmet sokoliarstvo. „Kedysi bola v tomto smere jediná na svete,“ zdôrazňuje Ing. Alojz Kaššák, prezident SKS pri SPK. Vzdelávacia inštitúcia, ktorá už 240 rokov pripravuje študentov na profesiu lesník a poľovník, vchovala u nás aj prvých sokoliarov. „Len málokto vie, že sme boli zakladateľmi prvej rehabilitačnej stanice pre pernaté dravce a sovy na Slovensku. Boli sme najsilnejšou ochrannárskou organizáciou, ktorá vyvíjala aktivity rôzneho druhu, a vstúpili sme do sokoliarskeho klubu, kde sme dodnes,“ hovorí Ing. Štefan Petrikovič, pedagóg SOLŠ a predseda banskoštiavnického sokoliarskeho strediska. Podobnou cestou sa vydali aj stredné lesnícke a drevárske školy v Liptovskom Hrádku a Prešove, ďalej Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach a Technická univerzita vo Zvolene. „Kuriozitou je, že sme aj prvou krajinou na svete, ktorá učí sokoliarstvo na základnej škole spojenej s materskou školou. Nachádza sa v Štiavnických Baniach,“ doplní Š. Petrikovič. U našich západných susedov vyučujú sokoliarstvo napríklad na Mendelovej univerzite v Brne, na Českej zemélskej univerzite v Prahe, ale aj v rôznych kurzoch.

PRE ZÁUJEMCOV

Perнатé dravce sa ani po štyroch tisícročiach človeku nepodarilo domestikovať. Zachovali si svoju povahu, hrdosť

KULTÚRNE DEDIČSTVO

Sokoliarstvo roku 2010 zapísali do Svetového zoznamu prvkov nehmotného kultúrneho dedičstva Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru UNESCO. „Česká republika patrila medzi signatárske krajiny a české sokoliarstvo je súčasťou zoznamu UNESCO.

Slovenský klub sokoliarov pri SPK sa tento rok po štvrtýkrát uchádza o zápis do národného zoznamu, až keď bude slovenské sokoliarstvo na národnom zozname, môže sa uchádzať aj o zápis do zoznamu UNESCO,“ doplní A. Kaššák.

i mentalitu, obdivuhodnú rýchlosť, odvahu a obratnosť. A kto sa môže stať sokoliarom? Uchádzač musí mať aspoň 18 rokov, úspešne zvládnuť skúšku z poľovníctva, minimálne rok praxovať u skúseného sokoliara, respektíve absolvovať predmet sokoliarstvo na niektorej strednej lesníckej škole, alebo na TUZVO či UVLF v Košiciach. Aby získal sokoliarsky preukaz, potrebuje ešte vykonať sokoliarsku skúšku.

UPLATNENIE

V súčasnosti má sokoliarstvo nezastupiteľnú úlohu aj pri odchove a záchrane ohrozených druhov pernatých dravcov. „Zaslúhou sokoliarov, ktorí využívajú metódy inseminácie, stačí na záchranu ktoréhokolvek druhu jediný pár,“ prízvukuje Václav Svoboda. Pre modernú spoločnosť je sokoliarstvo cenné aj tým, že dravce plašia na letiskách vtáky, ktoré si zvyknú na všetko, ale nikdy nie na predátory. Takisto sa uplatňujú pri ochrane viníc, ovocných plantáží či skládok.

„Pravé sokoliarstvo je však predovšetkým o love. Na šírych stepiach Strednej Ázie už okolo roku 2 000 pred naším letopočtom kočovné kmene získavali potravu pomocou orlov berkutov. Hodnota dravcov bola veľmi vysoká. V minulosti napríklad bojovníci vymieňali cenných zajatcov alebo rukojemníkov za vzácne sokoly. Zo sokoliarstva, ktoré prešlo dlhým a zložitým vývojom, sa napokon stala prestížna záležitosť,“ uzatvára Alojz Kaššák.

DREVENÉ PODLOŽKY AKCIA
Vyrábame viac ako 150 druhov!!!

JELEŇ 051 s. 33cm v. 55cm 12€	SRNEC 006 s. 18cm v. 31cm 4,80€	VLK 108 - SRNEC 110 s. 29cm v. 30cm 18€	DIVIAK 033 s. 24cm v. 30cm 7,20€
---	---	---	--

Napiš sms v tvare
číslo výrobku - počet kusov - adresa
0903 775 765
www.podlozkynatrofeje.sk